

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL		A P A R E		REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA	
Pe an, în România	30 lei	De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet		București, CALEA RAHOVEI—5	
6 luni	16 "			Lângă Palatul justiției	
3 luni	8 "			TELEFON No. 748	
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni		Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte			

S U M A R

Contractul de cont curent (urm. 14-a) de d-l V. Dimitriu;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Curtea de casație, secția I: C. Serbescul cu Elena Ionescu;

Tribunalul Ilfov, secția comercială: Floarea H. Leibovici ca tuloare cu Iosif Loebel, cu o Notă de d-l S. Scriban;

Judecătoria ocol. II Ploești: H. Nicolaidi cu Gruțescu cu o

Adnotație de d-l G. Demetriu;

Un mărgăritar fiscal-juridic, de Sc. Ormonici.

CONTRACTUL DE CONT CURENT

(Urmarea 14-a) (*).

§ II.

Condițiunile legale pentru a se opera novațiunea.

Novațiunea, de și este un efect necesar al contractului de cont curent, totuși nu se operă fără intervenirea unor anumite condițiuni, și anume:

1) Capacitatea legală a corentiștilor; 2) Consimțimintul acestora de a opera rimesa în cont; și 3) Creanța trimițătorului să poată fi novată. Să intrăm deci în cercetarea fie căreia din aceste condițiuni.

I. Capacitatea corentiștilor

Cînd ne-am ocupat de caracterul novațiunei, am observat că, de ordinar, ea consistă în stingerea unei creanțe preexistente a trimițătorului și nașterea unei creditări în favoarea lui; dar, pentru a se dobîndi acest rezultat după normele dreptului comun, trebuie neapărat, ca persoanele, între care intervine novațiunea, să fie capabile legalminte; căci alt-fel nici stingerea primei obligațiuni, nici crearea celei de a doua nu s'ar putea realiza; ce e mai mult, întru cît trimițătorul își perde drepturile, ce izvorăsc din prima obligațiune, el trebuie să aibă chiar capacitatea de a renunța; de oare-ce, în realitate, fără o atare renunțare nici s'ar putea naște a doua obligațiune.

(*) Vezi *Curierul Judiciar* din 1903, No. 35, 36, 40, 42, 46 și 47; din 1904, No. 26, 30, 34, 43, 67, 68 și din 1905, No. 20.

Capacitatea corentiștilor trebuie considerată în momentul, cînd intervine novațiunea; alt-fel aceasta din urmă ar putea fi anulată. În adevăr, dacă un corentist, după ce ar fi făcut o rimesă, ar cădea în stare de faliment, și dacă epoca încetării plăților s'ar fixa la o dată anterioară novațiunei, novațiunea ar fi anulabilă, dacă primitorul ar fi cunoscut încetarea plăților trimițătorului; căci actele cu titlu oneros (ca novațiunea) se prezum făcute în fraudă creditorilor, cînd cel de al treilea cunoștea starea de încetare de plăți (art. 726 C. com). Dacă însă în aceeași împrejurări, atît trimițătorul cît și primitorul vor fi căzut ambii în stare de faliment, «a fortiori» novațiunea ar fi susceptibilă de anulare.

II. Consimțimintul corentiștilor.

Cu altă ocaziune am zis, că generalizînd baza, pe care e întemeiată novațiunea, recunoscută ca efect necesar al contractului de cont curent, s'a admis, că novațiunea rezidă în acordul de voinți al corentiștilor de a opera rimesa în cont. Din acest punct de vedere, consimțimintul părților (trimițătorul și primitorul) e neapărat necesar spre a se putea opera novațiunea; căci fără un atare concurs de voințe nu se poate dobîndi creditarea trimițătorului pentru rimesa făcută. Acest consimțimint poate fi dat sau în mod expres, sau în mod tacit. El este expres, cînd rezultă dintr'o declarație proprie, scrisă sau verbală, prin care părțile și-ar manifesta voința lor de a opera rimesa în cont. Consimțimintul e tacit, cînd trebuie să fie dedus din fapte concludente, din natura convențiunilor încheiate, ori din circumstanțe anumite, cari ar crea incompatibilitate între vechea obligațiune și creditarea trimițătorului. Ast-fel, dacă un comerciant primește cu titlu de depozit o creanță a cui-va, cu care a încheiat un contract de cont curent, și apoi după cite-va zile primește ordin de la aceeași persoană, să instrăineze creanța, iar valoarea să i-o opereze la creditul său, este evident că are loc o novațiune. De asemenea dacă cine-va trimite unui comisionar valori diverse în comision, de și

cu acesta are și un contract de cont curent; iar mai apoi i dă ordin de a-și reține acele valori în contul său propriu, a primitorului, și în acest caz iarăși s'a operat novațiunea. Cu toate acestea în ambele ipoteze, consimțimintul părților nu s'a manifestat în mod expres; însă creditarea trimițătorului e incompatibilă cu continuarea existenței obligațiunei preexistente; și în adevăr, în primul caz ordinul de înstrăinare a creanței nu se poate împăca cu constituirea ei în depozit; iar în cel de al doilea, darea în comision nu se poate împăca cu cîștigarea lucrului în proprietatea primitorului față de trimițător. (Vidari, op. cit., No. 4621).

În paragraful precedent, cînd ne-am ocupat de caracterul novațiunei, am zis, ca aceasta, ca efect necesar al contractului, nu poate fi înlăturată nici chiar prin consimțimintul părților: novațiunea va opera asupra tuturor rimeselor, ce-și vor fi făcut corentiștii, și va avea loc «ipso jure» din moment ce rimesa prin voința părților a fost operată în cont; dar această ipoteză nu trebuie confundată, cu aceea în care părțile pretind, că au convenit să excludă înscrierea unei valori oare care printre rimesele contractului, de și ea ar fi trebuit să constituie o rimesă; în cazul întăii rațiunea juridică, pe care ne întemeiam, era că părțile prin voința lor nu pot modifica efectele necesare ale contractului; astfel că din moment ce un articol oare care a fost operat în cont curent ca rimesă cu consimțimintul corentiștilor, novațiunea intervine independent de voința acestora; pe cînd în cazul al doilea corentiștii pretind, că articolul în chestiune, după intențiunea lor n'a avut menirea să alimenteze contractul de cont curent, în cât novațiunea, care se exercită numai asupra rimeselor, nu poate avea nici un efect față de o valoare, ce nu e constituită rimesă. De aci rezultă, că proba, ce s'ar cere de partea interesată spre a stabili neeficacitatea novațiunei, va fi neadmisibilă în prima ipoteză, căci s'ar tinde la o dovadă contrarie prezumpțiunei legale «juris et de jure»; și din contra aceiași probă va putea fi administrată în ipoteza a doua, căci partea voeste a stabili, numai că, de și după contractul de cont curent, o anumită valoare, ce formează obiectul discuțiunei, trebuia să constituie o rimesă, totuși în urma unei stipulațiuni speciale corentiștii au convenit ca ea să nu alimenteze contractul de cont curent; convențiunea aceasta nelovind în prezumpțiunea legală, care izvoeste din recunoașterea efectelor necesare ale contractului, va putea fi stabilite prin dovezile legale; și o dată proba făcută, novațiunea va deveni inoperantă față de valoarea specială, ce a provocat litigiul. Această

soluțiune se impune chiar și în cazul cînd cea valoare ar fi fost deja operată ca adevărată rimesă, cu deosebire însă că, în atare împrejurare, va fi mult mai grea sarcina celui ce pretinde o stare de lucruri contrarie, nu numai prezumpțiunei trase din convențiunea părților, pe baza căreia valoarea în litigiu ar fi trebuit să constituie o rimesă, dar chiar o stare de lucruri contrarie celor ce rezultă din însuși registrele sale comerciale. Or cât de grea însă ar fi această sarcină, ea nu e imposibilă: eroarea, neștiința contabilului despre stipulațiunea intervenită între corentiști, neglijența acestuia ori reaua lor credință, ect., toate sunt cauze, ce pot justifica strecurarea printre rimesele contractului a unei valori, ce potrivit voinței corentiștilor nu trebuia să figureze printre articolele, cari formează saldul contractului de cont curent. De asemenea se poate întimpla, ca printr'o interpretare greșită a vreunei clauze din convențiune, să se considere ca rimese operațiuni, ce trec peste limitele satornicite prin voința părților; și în acest caz, chiar de s'ar fi operat cu aceste valori ca și cu adevărate rimese, părțile pot cere și administra dovezile legale spre a stabili, că acele operațiuni nu trebuie să participe la formarea saldului; și prin urmare că asupra lor nu se pot exercita efectele necesare ale contractului de cont curent.

Consimțimintul corentiștilor fiind neapărat necesar pentru ca novațiunea să poată opera, se naște întrebarea: cum trebuie să fie făcută dovada acestui consimțimint? Trebuie să intervină el în mod special pentru fie care rimesă? Noblet (op. cit., No. 58) rezolvă chestiunea în mod afirmativ, pe motivul că novațiunea, după cum se știe, nu se prezumă; deci or de cite ori va fi vorba de a se nova o obligațiune, de atitea ori va trebui neapărat să se dobîndească consimțimintul părților contractante; dacă acest consimțimint nu se dovedește, articolul nu poate constitui o rimesă a contractului de cont curent; valorile trimise de corentistul trimițător constituiesc o simplă ofertă, pe care pe de o parte primitorul o poate refuza, iar pe de altă parte trimițătorul poate s'o revoace, cit timp n'a fost acceptată. Această soluțiune însă nu poate fi întemeiată; căci dacă Noblet a admis că pentru formarea contractului de cont curent este de nevoie, ca părțile să-și manifesteze consimțimintul cu ocaziunea fie-cărei rimese, era natural să ajungă la soluțiunea, că și pentru fie care novațiune a obligațiunilor, ce alimentează contractul, să reapară acordul de voinți special al corentiștilor; însă în studiul, ce am făcut asupra formării contractului de cont curent, am înlăturat sistemul lui Noblet; și admitînd, că acest contract e consensual, am zis, că el e per-

fect, din momentul în care părțile au convenit asupra încheierii lui; dar unul din elementele lui constitutive e formarea maselor de debit și de credit; pentru a se realiza acest element e de netăgăduită necesitate constituirea de rimese reciproce; cînd deci părțile au convenit a încheia un contract da cont curent, prin aceasta chiar și-au manifestat voința lor de a-și constitui reciproc rimese; în acest scop, de ordinar, se și determină prin titlu, cari vor fi operațiunile, ce vor alimenta contractul. Dar dacă pentru această alimentare nu ar exista vre-o clauză specială, trebuie să se considere, că corențiștii au avoit ca totalitatea operațiunilor dintre dinșii să constituie rimesele contractului, întru cît n'au creat nici o mărginire. De aci rezultă că formîndu-se contractul prin voința părților, și prin acordul dintre dinsele determinîndu-se rimesele, novațiunea, ca efect necesar al contractului, și ca unul ce are loc «ipso jure», cînd rimesele se transformă în articole de debit și de credit, nu mai are necesitate de nici o nouă manifestare a voinței părților. Din contra, cînd s'ar pretinde că novațiunea nu trebuie să opereze, cel ce ar face această pretențiune va trebui să poarte și sarcina dovezii; anume: va trebui să dovedească excluderea acelei valori dintre acele ce alcătuiesc rimesele, iar nu că nu și-ar fi dat consimțimîntul său la novațiune.

III. Creanța preexistentă să poată fi novată.

Or ce novațiune obiectivă presupune stingerea unei obligațiuni și înlocuirea ei prin o alta nouă; dar pentru ca o atare substituție să poată avea loc legalmente, trebuie neapărat ca prima obligațiune să aibă ea însăși o existență legală, de oare ce, în cas contrar, noua obligațiune, fiind lipsită de cauză, n'ar putea avea eficacitatea legală; de aci rezultă și necesitatea în contractul de cont curent, ca obligațiunea ce izvorăște din rimesă să fie susceptibilă de novațiune; căci alt-fel creditarea trimitătorului nu poate avea o cauză juridică și ca atare obligațiunea, pe care o contractează primitorul, nu poate fi valabilă. Așa dar obligațiunea, ce este a se nova trebuie să aibă o existență juridică, legală; cu alte cuvinte ea să existe nu numai din punctul de vedere al obiectului ei, dar și din punctul de vedere al formei ei, dacă aceasta se cere pentru existența însăși a obligațiunii. De nu s'ar cere o atare condițiune rezultatele, ce s'ar obține, ar ajunge la absurditate. În adevăr, să presupunem că cine-va în contractului nostru fundamental își vinde libertatea sa individuală pentru o sumă oare-care, se angajiază ca sclav la cine-va; evident că un atare contract nu poate avea nici o existență legală,

nu se va putea bucura de nici o eficacitate juridică și nici nu va produce vre-o obligațiune valabilă între părțile contractante, căci nu s'ar putea găsi vre-o instanță judecătorească, care să-l consfințească prin hotărîrea sa. Din contra, cu ajutorul contractului de cont curent s'ar putea da viață acestei legături juridice monstruoase, dacă nu s'ar cere condițiunea amintită cu privire la obligațiunea preexistentă, ce este a se nova; și iată pentru ce: cumpărătorul libertății individuale știind că adresîndu-se justiției i va fi respinsă or-ce pretențiune isvorită din această convențiune, închee un contract de cont curent, în care obligațiunea relativă la libertatea individuală e constituită rimesă; această obligațiune preexistentă dispărînd prin novațiune, efect necesar al contractului, în locul ei va apărea creditarea cumpărătorului, adică a trimitătorului rimesei; iar la formarea saldului acest articol de credit va fi luat în considerațiune ca element constitutiv al masei indivizibile de credit; în cît ceea ce legea noastră fundamentală, Constituția, interzice în mod expres, iar legea noastră comună declară de radical nul, s'ar putea valorifica prin efectul legii al contractului de cont curent. Aceasta e adevărată absurditate, și prin urmare condițiunea necesară pentru ca o obligațiune să poată fi constituită rimesă, este ca ea să poată fi novată.

Obligațiuni ilicite. Din moment ce am recunoscut că pentru constituirea unei rimese e necesar, că obligațiunea ce ea coprinde, să poată fi novată, este evident, că toate obligațiunile, care se întemeiază pe o cauză contrarie legilor, bunelor moravuri sau ordinei publice, nu vor putea intra într'un cont curent; căci toate aceste obligațiuni nu au aptitudinea legală de a putea fi novate.

Obligațiunile fără cauză sau cauză falsă. Novațiunea obiectivă avînd la baza sa o obligațiune preexistentă, căreia i se substituie o alta nouă, neapărat că n'are rațiunea de a fi, cînd prima obligațiune nu există; din acest punct de vedere se recunoaște că și obligațiunile fără cauză și cele întemeiate pe o cauză falsă, neavînd juridicește o existență legală, nu pot participa la crearea unei novațiuni.—În contractul de cont curent novațiunea fiind unul din efectele lui necesare, și ea neavînd rațiunea de a se opera prin o obligațiune fără cauză sau cu o cauză falsă, rezultă, că atari obligațiuni nu pot fi constituite rimese în contractul de cont curent.

Obligațiuni nule din cauza lipsei formalităților legale. Cînd formele cerute de legiuitor pentru contractele solemne nu sunt îndeplinite, obligațiunile, ce izvorăsc din ele, nu pot avea nici o

eficacitate juridică, de oare-ce însăși contractele, de la care își ia naștere, nu au existență juridică.—Aceste obligațiuni, prin urmare, nu vor putea fi constituite rimese în contractul de cont curent.

În toate cazurile enumerate pînă acum am avut a face cu obligațiuni radical nule, inexistente, cari fără discuțiune după doctrina dreptului comun nu pot fi novate, și ca atari nu pot constitui rimese; chestiunea prezintă mai mult interes însă, cînd întîlnim obligațiuni, ce se constituiesc rimese în conturile curente, și despre care obligațiuni nu se poate zice că sunt inexistente, de oare-ce însăși doctrina dreptului comun le recunoaște o existență oare-care, dar aceasta e efemeră.

Obligațiuni anulabile. Aceste obligațiuni, știut este, că au existență legală, cît timp nulitatea lor n'a fost cerută și dobîndită de la justiție; ce e mai mult, ele pot fi confirmate fie expres, fie tacit; și în acest caz ele sunt considerate ca și cum n'ar fi fost nici o dată atinse de vre-un vițiu. Din acest punct de vedere nu se poate tăgădui în principiu, că ele au aptitudinea de a fi constituite ca rimese în contractul de cont curent. Aplicarea principiului însă poate da naștere la oare care îndoială, căci dacă obligațiunea primă s'ar anula, natural că, ea ne mai existînd, ar trebui să recunoaștem, că obligațiunea din urmă rămîne lipsită de cauză, și prin urmare, nu va mai putea fi valabilă. Pentru înlăturarea dificultăților, ori de câte ori va fi chestiunea de obligațiuni anulabile, ce se constituiesc ca rimese în cont curent, trebuie să cercetăm, dacă primitorul o operă cu sau fără nici o rezervă. În cazul dintîi, dacă primitorul, cînd s'a pus în posesiunea rimesei supusă anulabilității, și-a făcut expresă rezervă, că el nu înțelege a acoperi vițurile, ce infectează obligațiunea, sau că el nu-și ea riscurile valabilității obligațiunii asupra lui, va trebui să considerăm rimesa supusă unei condițiuni rezolutorii, care va desființa noua obligațiune, creditarea, substituîta primei obligațiuni, constituită rimesă, dacă această din urmă obligațiune va fi declarată nevalidă. Din contră, în cazul de al doilea, cînd primitorul primește rimesa fără a ridica vre o obiecțiune sau fără de a face vre o rezervă, trebuie să interpretăm faptul său în sensul că, luînd act de constituirea rimesei, ce consistă dintr'o obligațiune a sa, supusă anulabilității, și luînd act și de renunțarea, ce o face trimitătorul la prima obligațiune pentru a-i substitui noua obligațiune, creditarea în cont curent, el, primitorul, consimte, ca obligațiunea din rimesă să fie novată; cu alte cuvinte renunță la vițurile obligațiunii sale, pe care

o confirmă în mod tacit prin operarea ei în contractul de cont curent.

Obligațiuni naturale. Mult mai dificilă este însă chestiunea de a se ști, dacă o obligațiune naturală poate constitui o rimesă în cont curent; și aceasta din cauză că obligațiunea naturală chiar în dreptul comun nu se recunoaște de toată doctrina ca avînd aptitudinile necesare pentru a fi novată. Ast-fel Laurent (Principes de droit civil, t. XVIII, No. 245, edițiunea a patra) susține, că obligațiunile naturale fiindu-le refuzată or ce acțiune pentru valorificarea lor, trebuiesc să fie considerate ca neexistînd în ochii legislatorului, și ca atare neapte de a fi novate; căci dacă ele ar putea avea această aptitudine ar trebui să se zică, că pot fi și confirmate; iar aceasta ar însemna că li s'ar acorda de interpret, ceea-ce legea tocmai le refuză, adică un mijloc spre a putea fi valorificate. Părerea lui Laurent e îmbrățișată cu multă căldură de către Cuzzeri (op. cit., No. 6) și de Giorgio san Giorgio (Teoria delle obbligazioni, vol. I, No. 34 și urm.), cari o completează adăogînd, că obligațiunile naturale lipsite de «vinculum juris pro necessitate adstringimur» sunt întovărășite numai de «pudoris et aequitatis vinculum»; în cit rațiunea distincțiunii obligațiunilor naturale și civile ne mai existînd de cit ca o reminiscență a formalismului roman justificat prin considerațiuni speciale, mult mai nemerit ar fi fost ca legiuitorul civil să completeze teoria repetițiunii lucrului nedatorit și să șteargă or ce urmă, care ar reîmprospăta figura juridică a obligațiunilor naturale; căci dacă e adevărat că legiuitorul a întrebuițat une ori această denumire, nu e mai puțin adevărat însă, că el nicăiri nu a determinat caracterul și elementele lor constitutive pentru a se putea vedea dacă sunt în adevăr obligațiuni cari să fie susceptibile de novațiune.

Or cit de călduroasă ar fi apărarea acestei soluțiuni din partea distinșilor jurisconșulți menționați, totuși soluțiunea contrarie e mai juridică; căci nu trebuie a se confunda rolul legislatorului cu acel al interpretului; legiuitorul a voit și a declarat formal voința sa, că o obligațiune naturală poate fi plătită și că această plată este valabilă (art. 1092 C. c.); dar or-ce plată presupune o datorie, căci tot ce s'ar plăti de cine-va fără a fi dator se poate repeti; deci prin voința legiuitorului obligațiunile naturale au o existență proprie, reprezintă o datorie, și sunt regulamentate de lege cu deosebirea că valorificarea lor este limitată numai pe cale de excepțiune, pe cînd acea a obligațiunilor civile poate fi dobîndită și pe cale de acțiune. Cînd prin urmare în fața unor atari dispozițiuni ale legii, care vorbește formal de obligațiuni *naturale*, se pretinde nu numai că denumirea a-

ceasta trebuie proscrisă, dar că chiar existența obligațiilor naturale deosebită de obligațiile civile perfecte trebuie tăgăduită, aceasta înseamnă, că nu mai e chestiune de interpretarea legii, ci de prefacerea ei, ceea ce nu poate fi de cit atributul puterii legislative; prin urmare, cit timp dispozițiile acestea vor fi în vigoare, obligațiile naturale vor putea fi novate; și ca atare susceptibile de a deveni articole de debit și credit în contractul de cont curent; căci în acest contract, operațiunea avind drept bază acordul dintre corentiști, ori de cite ori primitorul va opera o obligațiune naturală în creditul trimițătorului, va fi considerat, că și-a manifestat voința de a achita acea datorie naturală; iar pentru aceasta nu avem nevoie să pretindem că creditarea și debitarea se operează «ex novo», adică fără să fi preexistat o obligațiune anterioară, care să se fi novat, cum se cerea a se susține în soluțiunea contrarie; căci ar fi să inventăm o situațiune nouă, streină, care păcătuște în acelaș timp și contra realității lucrurilor și intențiunei părților. De altă parte, fiind că se recunoaște că darea în plată a unei obligațiuni naturale, ca și plata iarăși, se bucură de validitatea legală; și fiind că am văzut, că novațiunea produsă prin efectele contractului de cont curent este obiectivă, adică în realitate o dare în plată, pe cale de consecință trebuie să considerăm valabilă novațiunea rimeselor constituite din obligațiuni naturale.

Evident însă că nu trebuiesc confundate obligațiunile naturale cu datorile morale sau de conștiință, pentru care legea nu prescrie absolut nici un mijloc de valorificare, fie pe cale de acțiune, fie pe cale de excepțiune; acestea în adevăr nu pot constitui o rimesă și prin urmare nu pot intra într'un contract de cont curent.

Obligațiuni prescrise. Nici o discuțiune nu există în materia dreptului comun cu privire la chestiunea de a se ști, dacă o obligațiune, de și proscrisă, mai are încă existență legală; doctrina e de acord, recunoscind, că ea constituie o adevărată obligațiune civilă, în contra căreia debitorul poate invoca o excepțiune spre a înlătura pretențiunea reclamantului. Liber este însă debitorul de a face sau de a nu face uz de excepțiunea prescripțiunei; și cînd el nu voește a utiliza această apărare, obligațiunea sa continuă de a fi ceea ce a fost, adică o obligațiune, ce poate fi și valorificată prin acțiune; deci ea necontestat poate fi și novată, căci din moment ce debitorul consimte la novațiune, el trebuie considerat, că nu voește a uza de prescripțiune, adică să renunțe la ea. Din acest punct de vedere nu apare nici o dificultate, cînd se constituie o rimesă din o obligațiune proscrisă.

Obligațiuni condiționale. Existența juridică a obligațiilor condiționale nu mai poate fi serios contestată. Legiuitorul civil o recunoaște în mod expres, numai cit perfectibilitatea lor e supusă unui eveniment necert și viitor; fie condițiunea, ce le afectează, suspensivă sau rezolutorie, existența legală a acestor obligațiuni e neîndoelnică; ca atare ele vor putea fi tot-deauna novate; numai cit și novațiunea, ce se operă, va fi supuse aceleași incertitudinii; căci dacă condițiunea să va realiza și prin aceasta obligațiunea primă a devenit ineficace, natural că și a doua obligațiune, rămînind fără cauză, va trebui să nu producă nici un efect. Ținîndu-se seamă de această particularitate va trebui să recunoaștem, că obligațiunile condiționale vor putea fi constituite rimese în contractul de cont curent, dar novațiunea, ce se va produce va fi infectată de acelaș viciu, de care era atinsă prima obligațiune, în cit creditarea trimițătorului nu va fi definitivă, de cit din momentul, în care condițiunea va deveni inoperantă.

V. Dimitriu

(Va urma)

Profesor la Universitatea din Iași

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența de la 15 Februarie 1905

Președenția D-lui R. N. OPREANU, Consilier

C. Șerbescul cu Elena Ionescu

Executare.—Contestații.—Contestație pentru invalidarea titlului executor — Instanțele unde trebuiesc introduse.—(Art. 400 din procedura civilă)

După dispozițiile art. 400 din procedura civilă, contestațiile privitoare la invalidarea titlului executor trebuiesc adresate la instanța de la care emană titlul, de unde rezultă că, în caz când hotărîrea executorie emană de la o Curte de apel sau de la un tribunal ce a judecat ca instanță de apel, contestațiile aduse în contra executării hotărîrilor lor sunt judecate de acele instanțe în aceeași calitate de instanțe de apel, și hotărîrile lor date asupra contestațiilor sunt definitive, ca unele ce sunt pronunțate în al doilea și ultimul grad de jurisdicțiune.

Decisiunea 74/904.—Casată, fără trimetere, în urma recursului făcut de C. Șerbescul, decisiunea Curții de apel din Galați, s. II, cu No. 44/904 dată în proces cu Elena Ionescu.

Curtea,

Ascultînd citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. C. Ștefănescu;

Pe d. avocat Em. Pantazi în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d. avocat G. Tașcă în combateri;

Deliberînd.

Asupra motivului I:

• Exces de putere. Violarea principiului celor două grade de jurisdicțiune și a art. 55 și 400 Pr. civ. cum și greșită interpretare a art. 402 Pr. civ.

• Contestația făcută la tribunal contra executării unei sentințe,

pronunțată de acel tribunal, ca instanță de apel, se judecă de tribunal în ultimă instanță; în cât reu Curtea a declarat admisibil apelul făcut contra sentinței Tribunalului asupra unei asemenea contestații.

Avind în vedere decisiunea Curții de apel din Galați, s. II cu No. 44 din 1904, ce este supusă recursului și din care rezultă;

Că Elena Ionescu fiind condamnată de Tribunalul de Covurlui, ce judeca ca instanță de apel, de a plăti lui C. Șerbescul suma de una mie lei, a făcut contestație la executarea hotărârii condamnatoare pentru că nu fusese regulată citată la înfățișarea procesului, și această contestație a fost respinsă ca neintemeiată;

Că în contra acestei hotărâri a tribunalului de Covurlui, prin care se respingea contestația, Elena Ionescu a făcut apel la Curtea din Galați și această Curte a respins cererea făcută de C. Șerbescul de a se declara apelul ca neadmisibil;

Că ast-fel cestiunea de drept, adusă în cercetarea Curții de casație, consistă întru a se ști dacă se mai poate aduce în judecarea Curții de apel hotărârea ce dă un tribunal asupra contestației făcute la executarea sentinței sale, când acel Tribunal judecase și pronunțase sentința condamnatorie ca instanță de apel;

Considerind dispozițiile art. 400 din Pr. civilă;

Considerind că, după acest text de lege, contestațiunile privitoare la invalidarea titlului executoriu trebuie adresate la instanța de la care emană titlu, de unde rezultă că, în caz când hotărârea executorie emană de la o Curte de apel sau de la un Tribunal ce a judecat ca tribunal de apel, contestațiile aduse în contra executării hotărârilor lor sunt judecate de acele instanțe în aceeași calitate de instanțe de apel, și hotărârile lor date asupra contestațiilor sunt definitive, ca unele ce sunt pronunțate în al doilea și ultimul grad de jurisdicțiune;

Considerind că din dispozițiile art. 402 Pr. civ. nici un argument decisiv nu se poate trage în contra celor expuse mai sus, căci acest text de lege prevede termenele de apel în contra sentințelor susceptibile de a fi atacate pe această cale;

Considerind că, de alt-fel, contestațiile la executare sunt accesorii ale acțiunii principale și este de principiu că accesoriul se urmează principale; că precum sentințele pronunțate de Tribunale asupra cărților de judecată ale judecătorilor de ocol nu pot fi aduse în cercetarea Curților de apel, tot ast-fel și sentințele acelor tribunale, pronunțate asupra contestațiilor la executarea hotărârilor date în asemenea împrejurări, nu pot fi atacate pe această cale, ca fiind date în ultima instanță;

Considerind că, în specie, Curtea din Galați admitând un apel în contra unei sentințe ce fusese dată de Tribunalul de Covurlui în ultima instanță, a făcut o greșită interpretare a principiilor de drept, și întru cât procesul nu este de natură a primi o altă soluțiune, decisiunea Curții urmează a fi casată fără trimetere, conform art. 39 din legea organică a Curții de casație.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, fără trimetere.

TRIBUNALUL ILFOV, Secția comercială

Andiența de la 25 Ianuarie 1905

Președenția D-lui V. RÎUREANU, Judecător

Floarea H. Leibovici, tutorea minorilor săi copii cu Iosif Loebel

Revisuire — Minorii. — Lipsă de apărare. — Dacă minorii pot cere revisuirea în timpul minorității. — (Art. 291, 297 și 742 din Pr. civilă).

1. Minorii pot cere revisuirea, prin tutorele lor, nu numai în cele două luni de la majoritate, dar chiar în timpul minorității, dacă cei însărcinați să-i apere, nu i-au apărât sau i-au apărât cu viclenie.

2. În caz când tutorele a fost autorizat să continue comerțul în numele minorilor, minorii, întru cât n-au 21 ani, nu sunt socotiți ca majori și, deci, în caz când cer revisuirea pentru lipsă de apărare, nu li se poate opune că sunt majori și deci că nu pot uza de calea revisuirei.

S-au prezentat: apelanta tutorea Floarea H. Leibovici prin d-l advocat D. Rădulescu, și intimatul Iosif Loebel, asistat de d-l advocat C. Wortman;

Fotoliul Ministerului Public s'a ocupat de d-l advocat C. Ștefănescu, conf. art. 81 Pr. civ.;

D-l Rădulescu arată că contra minorilor s'a obținut o hotărâre definitivă, fără să fie apărați; minorii au făcut cerere de revisuire care s'a respins ca inadmisibilă de judecătorie; că minorii pot cere revisuirea unei hotărâri ori când, conform art. 297 Pr. civ., iar nu numai după majorat; cere admiterea ei în principiu;

D-l Wortman arată că a chemat în judecată pe firma Heinrich Leibovici S-sori, represintată prin d-na Floarea Leibovici personal și ca tutore a minorilor săi copii, a obținut cartea de judecată care s'a apelat, iar apelul s'a perimat; că conform art. 291 și 297 Pr. civ., minorii nu pot cere revisuirea de cit la două luni de la majoratul lor, termen fixat de art. 742 Pr. civilă, aceasta rezultă și din desbaterile ce au avut loc atât la Senat, cât și la Camera, cu ocaziunea modificării noii legi de procedură; cere dar respingerea cererii de revisuire ca inadmisibilă;

D-l Rădulescu adaugă că dacă legiuitorul a acordat minorilor termen de două luni de la majorat a face cerere de revisuire, apoi bine înțeles că ei nu sunt opriți a face o asemenea cerere mai înainte, căci atunci ar fi iluzorie protecția ce le acordă legea; cere dar admiterea în principiu a cererii de revisuire, mai ales că nu li s'a comunicat hotărârea;

D-l Procuror este de părere a se admite în principiu cererea de revisuire;

Tribunalul,

Avind în vedere cererea de revisuirea făcută de intimata Floarea H. Leibovici, ca tutore legală a minorilor săi copii;

Avind în vedere, că creditorul Iosif Loebel se opune la admiterea în principiu a acestei cereri de revisuire, pe motiv că o asemenea cerere nu poate fi făcută de cit în decursul celor 2 luni de la majorat, conform disp. art. 291 și 297 Pr. civ.;

Avind în vedere că în principiu, conform disp. art. 291 Pr. civ., nevărstnicii pot cere revisuirea, dacă cei însărcinați să-i apere i-au apărât cu viclenie, sau nu i-au apărât de loc în judecată. Că prin această dispoziție legiuitorul a voit a proteja pe minor tot timpul cât durează minoritatea, întru cât acest text de lege nu face nici o restricțiune; că de asemenea, legiuitorul prin disp. art. 297 Pr. civ. a întins această măsură de protecțiune acordată minorilor și peste epoca când minorul a ajuns la majorat, arătând însă că acest drept de revisuire al minorului ajuns la majorat nu poate fi exercitat de cit în decursul de 2 luni de la primirea copieii de pe hotărârea rămasă definitivă;

Avind în vedere că aceste dispozițiuni ale legii cuprinse în art. 291 și 297 din Procedura civilă urmează a fi puse în acord unele cu altele, în așa mod, în cât să ofere minorului protecțiunea utilă și efectivă care a preocupat pe legiuitor atunci când a dictat asemenea măsuri în favoarea sa; altfel, de multe ori protecțiunea minorului acordată numai în cele 2 luni de la majoratul său nu-i poate fi de cât iluzorie;

Că, față de cele mai sus arătate, cererea de revisuire făcută de Floarea H. Leibovici ca tutore legală a minorilor săi fiî contra cărții de judecată cu No. 101 din 1902, rămasă definitivă, urmează a fi admisă în principiu.

Pentru aceste motive, în unire cu d. procuror, admite în principiu cererea de revisuire, etc.

D-nu Wortman arată că tutoarea este autorizată a continua comerțul în numele minorilor, deci ei sunt considerați ca majori, și, în asemenea caz, nu pot face cerere de revizuire pentru lipsa de apărare; cere un termen să facă dovadă că tutoarea este autorizată a continua comerțul în numele minorilor.

D-nu Rădulescu arată că prin faptul că tutoarea este autorizată a continua comerțul în numele minorilor, nu se poate susține că legea îi considera ca majori căci, majoratul se împlineste la etatea de 21 ani împliniți, cere respingerea incidentului.

D-nu procuror conchide la respingerea incidentului.

Tribunalul, de acord cu d. procuror, în vedere că majoratul se socotește la etatea de 21 ani împliniți, proba cerută de intimat o găsește inutilă, și ca atare o respinge.

In fond.

D-nu Wortman cere un termen să aducă polița.

D-nu Rădulescu declară că nu se opune.

D-nu procuror conchide la acordarea termenului cerut de intimat.

Tribunalul, de acord cu d. procuror, dispune amânarea procesului, etc.

(s) V. Rîureanu, C. C. Bossie.

Notă. — S'a decis că dreptul de revizuire nu poate fi exercitat de cit de minor, cînd ajung la majoritate, nu și de tutorii lor cari nu i-au apărât, și nici de alți tutori cari s'ar da minorilor mai în urmă⁽¹⁾.

De asemenea, s'a mai decis că art. 291 Pr. civ., care dă minorilor un drept special de revizuire cînd n'au fost apărați, nu ridică tutorului dreptul de a cere, în favoarea minorilor, revizuirea pe un motiv de drept comun, ca or-ce altă persoană, soluțiune evidentă și care nu avea nevoie de consacrarea Supremei curți. (Cas. I, No. 502 din 904, *Curierul Judiciar*, No. 14 din 1905).

Tribunalul Dorohoi a admis însă, soluțiunea după care tutorii pot uza de calea revizuirii spre a apăra pe minor, cînd foștii tutori nu i-au apărât de loc sau i-au apărât *in mod necomplete*, soluțiune pe care, cum am văzut, Suprema Curte a înlăturat-o⁽²⁾.

În sensul Tribunalului Dorohoi, e și sentința Trib. Ilfov sus-reprodusă, care a primit ca tutoarea să exercite dreptul de revizuire în numele minorilor. Desbaterile parlamentare urmate însă cu ocașunea votării art. 742 Pr. civ. par a ne îndritui să ne îndoim dacă aceasta e soluțiunea pe care a avut-o legiuitorul în vedere; în or-ce caz, distincțiunea e posibilă și ar fi fost bine ca D-l Dissescu să fi prevăzut și această controversă, căci e periculos ca interesele minorilor să fie

lăsate în voia jurisprudenței care consacră două soluțiuni diametral opuse.

Tribunalul Ilfov, prin sentința ce adnotăm, mai consacră soluțiunea după care minorul rămîne tot minor, de și tutorul a fost autorizat să continue comerțul (art. 13 C. com.). Această propozițiune este evidentă, de oare-ce art. 10 C. com. spune categoric că minorul e considerat ca major numai în ce privește obligațiunile contractante de el ca comerciant.

Dorohoi, 13 Martie 1905.

Ștefan Scriban

JUDECĂTORIA OCOLULUI, II PLOEȘTI

Audiența de la 3 Decembre 1902

Cartea de judecată No. 2711

H. Nicolaidis cu Crușescu

Cambie. — Acțiune cambială. — Opoziție. — (Art. 349 C. com.)

Există dreptul de opoziție în materie cambială, însă numai pentru reclamant.

Hotăririle date asupra cambiilor sunt fără drept de opoziție pentru părți.

H. Nicolaidis face opoziție la cartea de judecată No. 1807 din 1902, prin care i s'a respins acțiunea cambială ce o intentase contra lui G. T. Crușescu și Maria Crușescu pentru plata a 300 lei datorată cu cambie.

Noi judecătorul,

În ce privește admisibilitatea opozițiunei făcută de reclamant:

Considerând că de și art. 349 din Codul comercial spune că hotăririle în materie cambială se dau fără dreptul de opoziție totuși aceasta, se înțelege că în ce privește pe părți, căci o atare decădere, nu putea fi luată în contra posesorului cambii, pe care legiuitorul a voit să-l proteje din toate punctele de vedere; că, dacă s'ar decide contrariul, scopul legiuitorului nu numai că n'ar fi atins, dar s'ar lucra în contra dorinței sale, de a grăbi cât mai mult posibil achitarea cambii; că, de aceia, excepțiunile prevăzute de art. 349 C. comercial, nu pot fi propuse de cit la prima instanță, iar acțiunile cambiale trebuie judecate în termen scurt, și cu precădere;

Considerând că de și din litera legii nu rezultă o atare distincțiune, totuși din motivele sus enunțate găsim motive temeinice de a admite soluțiunea că reclamantul are dreptul de opozițiune și prin urmare opozițiunea de față urmează a se admite;

Având în vedere că reclamantul cu cambia prezentată și trecută mai sus și-a justificat cererea de 300 lei:

Având în vedere că părții fiind citați pentru astăzi și având cunoștința de termen nu s'au prezentat spre a face vre o obiecțiune.

Văzând și art. 46, 310 și 349 Codul comercial.

Admitem opoziția făcută de H. Nicolaidis contra cărții noastre de judecată No. 1807 din 1902, pe care o retracțăm.

Pentru aceste motive, admitem acțiunea, etc.

(s) Ștefan Scriban.

Adnotație. — Acțiunea cambială care s'a rezolvat prin cartea de judecată mai sus reprodusă nu comportă multă discuțiune, cestiunea fiind clară și necontroversată.

(1) C. Iași I, din 16 Noembre 84, *Dreptul* No. 5/84; Cas. I, din 25 Iunie 85, *Dreptul* No. 63/84; Cas. I, din 30 Oct. 87, *Dreptul* No. 83 din 1886. V. toate acestea în *Sotir*, Pr. civ., art. 291, No. 18. În acelaș sens: *Nic. M. Pirvulescu* în *Curierul Judiciar* No. 40 din 1904; Trib. Covurlui I, No. 42/904, *Curierul Judiciar* No. 71 din 1904. D-l *Alexandrescu*, care adnotează această sentință, o aprobă în totul.

(2) Trib. Dorohoi, din 11 Oct. 1893, *Dreptul* No. 2 din 1894.

Această carte de judecată, ce mi-am propus a adnota, tinde a stabili jurisprudența, că în ori-ce acțiune cambială reclamantul are dreptul de opoziție, ori care ar fi valoarea litigiului.

Din considerentele reproduse mai sus reese următoarele motive, pe care se întemeiază soluția dată de colegul nostru; a) Art. 349 Cod com. de și spune că hotărârile în materie cambială se dau fără drept de opoziție, totuși aceasta (crede D-sa) nu poate privi de cât pe pârât; b) Dacă nu s'ar admite dreptul de opoziție reclamantului s'ar întârzia achitarea cambii; c) Echitatea e mai presus de lege și, deci, trebuie protejată cu ori-ce preț posesorul cambii, ca să aibă ocazia a propune excepțiile necesare în opoziții la prima instanță.

Distinsul magistrat d-l Corneliu Botez, în valoroasa sa lucrare: *Codicele de ședință al judecătorului de pace*, interpretând art. 349 Codul com. al 4 (pag. 534) constată că cestiunea e controversată asupra dreptului de opoziție în materie cambială, când obiectul acțiunii e mai mic de 200 lei, și cartea de judecată urmează a se da în prima și ultima instanță.

În ce privește însă specia de față, când cartea de judecată se pronunță cu apel, jurisprudența e constantă, întru cât art. 349 Cod. com., este foarte clar: «Hotărârile date asupra cambiilor, atât la prima instanță cât și în apel, vor fi fără drept de opoziție. Termenul de apel în materie cambială va curge de la data pronunțării hotărârii de la prima instanță: judecătoreie sau tribunal».

De unde a scos d-l Scriban, autorul hotărârii de mai sus, dreptul de opoziție pentru reclamant? Aceasta nu ne-o spune.

De alt-fel — curios lucru — tot d-sa adnotând (*Curierul Judiciar No. 18, pag. 142/905*) o carte de judecată dată în prima și ultima instanță asupra unei opoziții în materie cambială admisă tot de d-sa în principiu, susține între altele următoarele: «În ce privește dreptul reclamantului de a face opoziție, socotim că nici nu poate fi măcar controversă, căci art. 349 C. com. nu face nici o distincțiune și zice categoric că hotărârile date asupra cambiilor sunt fără drept de opoziție. De unde, prin urmare, distincțiunea ce se face între reclamant și pârât. Dar atunci va trebui să se admită și comunicarea cărței de judecată, căci nu se poate ca dreptul de opoziție să curgă de la pronunțare. Și atunci, când vor fi mai mulți reclamânți, din care unul lipsește, vom aplica art. 151 Pr. civ., așa de adânc intrat în moravuri. Dacă textul nu face nici o distincțiune, de ce să mergem în contra lui și să creem o distincțiune arbitrară, izvorâtă cel mult din dorința de a salva echitatea, cum zice jude-

cătorul ocolului II din Ploești? De când însă echitatea poate înlătura textele legilor? Or cit ar fi de grav ca un reclamant să rămână cu cambia în buzunar neachitată, neglijența lui de a nu se prezenta la termen nu-î poate crea o cale de atac ce nu i-o dă legea».

Aprobăm în totul această argumentare pe care d. Scriban o face chiar și în cazul controversat când cartea de judecată urmează a fi dată în prima și ultima instanță.

Ce trebuie de zis însă asupra cazului de față când cartea de judecată e dată în prima instanță cu apel? De prisos ori-ce comentarii întru cât art. 349 C. comercial spune categoric că hotărârile date asupra cambiilor, atât la prima instanță cât și în apel, vor fi fără drept de opoziție.

Îmi rămâne de pus o singură întrebare: Când este d. Scriban greșit? Atunci când ține cumpăna dreptății în mână, sau când critică hotărârea ce am pronunțat.

Credem că onor. tribunal de Prahova, conform jurisprudenței sale, va reforma această carte de judecată a distinsului nostru coleg.

Gh. St. Demitriu

Un mărgăritar fiscal-juridic

Comisiunea comunală dintr'un oraș, capitală de județ, a scutit de patentă pe un birjar.

Fiscal, nemulțumit, și cu drept cuvânt, a făcut apel, cerind impunerea la patentă a birjarului.

Comisia de apel, presidată de chiar președintele tribunalului, a respins apelul fiscalului, motivându-și decizia pe următorul considerant, de o temeinicie colosală:

«Avind în vedere că V. B.. exercită profesiunea de birjar, însă avind în vedere insolvabilitatea sa cum și datoriar ce o are la creditul agricol pentru calul ce a cumpărat;

«Pentru aceste motive, comisia, în majoritate, apreciind, «Respinge apelul fiscalului ca nefondat».

Maioritatea care a dat o asemenea hotărâre se compune din președintele tribunalului, un jurist inamovibil, adică mai mult inamovibil de cît jurist, și din delegatul județian.

Administratorul financiar a fost pentru admiterea apelului și impunerea lui V. B.. la patentă pentru meseria sa de birjar,

Cartea de căsație, secția II, judecând recursul făcut de administrația financiară, a casat deciziunea comisiei de apel.

Avis comercianților din județul unde s'o dat o asemenea decizie de comisia de apel, acum au o ocazie fericită să numai plătească patență dacă au datorii.

Sc. Ormonici

Engăm stăruiitor pe abonații rămași în întârziere cu plata abonamentelor, să trimită sumele datorate prin mandat postal, direct la administrația ziarului *Curierul Judiciar*, București, sau să plătească la prezentare numai în muna încasatorilor: I. Riveanu, pentru provincie, și I. St. Tudoroiu, pentru capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registru cu matecă, investite cu ștampila *Curierului Judiciar*.